

1980, 1. července – Sdělení VONS č. 191 „Solidaritas E. Zadrożyńskim, J. Kozłowskim a T. Kolanem“ o solidaritě VONS s polskými disidenty Tadeuszem Kolanem, Janem Kozłowským a Edmundem Zadrożyńským odsouzenými v Polsku k nepodmíněným trestům odnětí svobody.

Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných se dozvěděl o procesu s Edmundem Zadrożyńskim, aktivistou polské občanské iniciativy KSS-KOR,¹ jenž byl odsouzen ke 3 rokům vězení.

Edmund Zadrożyński, dělník z města Grudziadz² v Polsku, člen redakce nezávislého časopisu Robotník,³ zakladatel svobodných odborů a jeden z autorů Charty na obranu práv dělníků, byl odsouzen v procesu, který probíhal od 24. 2. 1980 do 14. 3. 1980. Byl obviněn z podvodu při pojištění automobilu a z účasti na krádeži. Proti E. Zadrożyńskému vypovídal jeho vlastní syn Miroslaw Zadrożyński, jenž v prvním dnu procesu odvolal své výpovědi učiněné během vyšetřování s tím, že k nim byl donucen vyhrožováním prokurátora Wilka a důstojníka milice Lewandowského. Na třetí den procesu však Miroslaw Zadrożyński své prohlášení z prvního dne opět odvolal a v dopise prokurátorovi prohlásil svá svědectví proti svému otci za správná. Okolnost, že dopis M. Zadrożyńského byl adresován nikoliv soudu, nýbrž prokurátorovi, vzbuzuje nemalé podezření. Starší syn Edmunda Zadrożyńského Andrzej uvedl, že se ho vyšetřovatelé vyptávali na politickou aktivitu jeho otce ve spojitosti s kriminální aktivitou Mirosława. Svědectví Andrzeje v podstatě vyvrací tvrzení z vynucené výpovědi Mirosława o údajném nabádání otce synu ke krádežím i v dalších podrobnostech. Proces měl jasné politické pozadí. Svědčí o tom nejen účast prokurátora Wilka jako žalobce, nýbrž i předsedkyně Janiny Gałuszkové, známé z r. 1976, kdy potvrdovala propuštění z práce těch dělníků, kteří protestovali demonstracemi a stávkami proti zvýšení cen. V té době to byl právě Edmund Zadrożyński, kdo inspiroval sbírky podpisů na podporu postižených. Ke konci procesu se celá iniciativa zhroutila: svědek obžaloby Wojanowski odvolal svou výpověď

s tím, že k ní byl donucen ještě před zatčením E. Zadrożyńského a uvedl četné podrobnosti podvodné konstrukce. Přesto byl E. Zadrożyński odsouzen ke 3 letům vězení a k pokutě ve výši 70 000 zlotých.

Účelovost procesu je očividná právě tak, jako vykonstruovanost deliktů z oblasti obecné kriminality, k nimž se polská justice – obdobně jako soudní orgány v ČSSR – uchylují v naději, že tím utlumí solidaritu s pronásledovanými bojovníky za lidská práva.

Obdobným způsobem postihly mocenské orgány též Jana Kozłowského, bojovníka za práva rolníků, zakládajícího člena Výboru sebeobraný rolníků a svobodných rolnických odborů, lektora nezávislé rolnické univerzity a jeho přítele T. Kolana, který byl jediným svědkem nechutného incidentu, vyprovokovaného proti Janu Kozłowskiemu milicí.⁴ Jan Kozłowski byl odsouzen ke 2 letům vězení,⁵ T. Kolan k 18 měsícům.⁶

Tyto případy považujeme za zřejmé porušení lidských práv našich polských přátel a za zjevnou justiční represi proti nim. Žádáme proto okamžité propuštění nespravedlivě vězněných polských občanů.⁷

Informace o Chartě 77, r. 3, 1980, č. 10, s. 7–8.

POZNÁMKY

¹ V červnu 1976 vypukly v řadě polských měst po oznámení o zvýšení cen potravin pouliční protesty a stávky v továrnách. Nejbouřlivější podobu měly události v Radomi, Ursusu a Płocku. V reakci na potlačení protestů vznikl na podporu postižených účastníků Výbor na obranu dělníků (Komitet Obrony Robotników – KOR). V září 1978 se transformoval ve Výbor společenské sebeobraný – Výbor na obranu dělníků (Komitet Samoobrony Społecznej „Komitet Obrony Robotników“ – KSS „KOR“). Jeho zástupci navázali kontakty s členy VONS, dokonce se v létě 1978 podařilo uskutečnit dvě osobní setkání v Krkonoších. Blíže EISLER, Jerzy: *Czerwiec 1976 w materiałach archiwalnych*, Warszawa 2001; LIPSKI, Jan Józef: *KOR. Komitet Obrony Robotników – Komitet Samoobrony Społecznej*, Warszawa 2006; BLAŽEK, Petr – KAMIŃSKI, Łukasz – MAJEWSKI, Grzegorz: *Ponad granicemi. Historia Solidarności Polsko-Czechosłowackiej*, Wrocław 2009.

- ² Správně Grudziądz.
- ³ Časopis „druhého oběhu“ Robotnik (Dělník) vydávali v letech 1977–1981 členové a spolupracovníci KSS „KOR“. Vycházel jednou za dva týdny, navazoval na stejnojmenný časopis Polské socialistické strany (Polska Partia Socjalistyczna – PPS). Významně přispěl ke vzniku nezávislého dělnického odborového hnutí v Polsku.
- ⁴ Myšlena Milicja Obywatelska (MO).
- ⁵ Jan Kozłowski byl propuštěn z vězení v souvislosti se vznikem Nezávislého odborového hnutí Solidarita v září 1980. Rozsudek byl zrušen v listopadu 1981. Kozłowski se angažoval v rolnické „Solidaritě“. Od 13. 12. 1981 do 23. 6. 1982 byl internován. Po propuštění opět působil v nezávislých rolnických odborech. V roce 1985 byl zatčen a odsouzen ke třem měsícům za členství v nelegální organizaci. V červnu 1989 byl zvolen senátorem v Tarnobrzegu jako kandidát Občanského výboru Solidarita (Komitet Obywatelski „Solidarność“). BARAN, Adam F. – KACZOROWSKI, Andrzej W.: Jan Kozłowski, in: Jan Skórzyński (ed.): *Opozycja w PRL. Słownik biograficky 1956–89*, sv. 2, Warszawa 2002, s. 176–179.
- ⁶ Tadeusz Kolano byl propuštěn z vězení v souvislosti se vznikem Nezávislého odborového hnutí Solidarita v září 1980.
- ⁷ Edmund Zadrożyński byl propuštěn z vězení v souvislosti se vznikem Nezávislého odborového hnutí Solidarita v září 1980. Zapojil se poté do činnosti Solidarity. Dne 13. 12. 1981 byl navzdory špatnému zdravotnímu stavu zadržen a internován. Propuštěn byl 19. 5. 1982. O několik měsíců později 22. 9. 1982 zemřel. Jeho pohřeb v září 1982 se stal spontánní manifestací odporu proti režimu. ORŁOWSKI, Marcin: Edmund Zadrożyński, in: Jan Skórzyński (ed.): *Opozycja w PRL. Słownik biograficky 1956–89*, sv. 2, Warszawa 2002, s. 365–366.